

Album čeških žen.

Piše Ant. Zavadii.

Redko slovesnost je obhajala minoli mesec zlata „matička“ Praga. 18. listopada se je češki narod ob priložnosti 50. rojstnega dneva poklonil eni izmed najbolj nadarjenih svojih hčerâ, jasni zvezdi češkega slovstva — Eliški Krásnohorskí.

Četrť stoletja izgovarja že Čeh s hvaležnostjo in občudovanjem njeno ime in da čisla njene trude in bisere njenega duha, s katerimi je slavljenka blažila in navduševala ves narod, to priča brez števila častitek in darov iz vseh krajev krasne češke kraljevine. Dá, tudi navdušene Poljakinje niso ob tej priliki pozabile svoje junaške sestre.

Naj bodo posvečeni tudi v naši „Slovenki“ mali utrinki spoštovanja vrli slovanski ženi.

Za češko ženstvo ima Eliška neprecenljivih zaslug. Ona je prva vzdignila zastavo ter postala tako voditeljica v boju za družbeno pravico in omiko ženstva. Zraven pa je bila vedna trpinka, kakor da bi to že bila osoda velikih duhov. Že v spomladi njenega življenja zasačila je njeno nežno in rahlo naravo protinova bolezen. Zdelo se je že, da je zastonj milo žalovanje njenih domačih in skrb zdravnikov. In vendar čudno, kako srčno in pogumno se je ona ustavljala nesrečam in sovražnim silam! Najhujše bočéine niso mogle podjarmiti njenega duha, ustaviti njenega delovanja. Njeno življenje kaže neprestano delo in sicer delo, ki je Čehom ponos in kateremu se moramo klanjati tudi mi. In če je bolezen oslabila njeno desnico, je njena levica sukala spretno peró, in ko je tudi ta bila utrujena, začela je znóvič desnica.

Krásnohorská je kazala že v svoji mladosti nadarjenost za pisateljévanje, in znana češka pisateljica Karolina Světlá je bila njena literarna mati. Ta jo je odgojila z mlekom svojega navdušenja v blagor češkega naroda in češkega ženstva; ona jo je pripeljala na pisateljsko pot. Eliška sama pravi o njej: „Od tistega časa, ko sem se seznanila s Karolino, sem imela v njej svetovalko, prijateljico, literarno izgojiteljico, kakoršne ni imela nobena mlada pisateljica na svetu“.

Njene pesmi, in s temi je vstopila vprvič v javnost, so odmev narodnega življenja. Vse so pretkane s plemenitim rodoljubnim čutom, v prekrasnem, zvonečem jeziku. Navdušena pesnikinja izbira tudi bisere iz narave, katera je v njej našla hvaležno tolmačico; vmes pa zna spominjati zgodovinske slave češkega naroda. In vse to je tako naravno, nepri-siljeno, iskreno izniknilo iz njenega bogatega srca, da slobodno rečemo: Vse njene pesmi govoré k srcu.

Prve pesmi „Z máje žiti“ (Iz spomladi življenja) objavila je leta 1871., in od tistega časa je prineslo njeno pero celo bogastvo biserov iz

studenca njene božanske nadarjenosti, kakor nam pričajo ne samo vsi leposlovniki češki listi, ampak tudi obširne zbirke pesmi, katere je na svetlo dala še posebe. Ni nam namei v tem kratkem spisu naštevati jih, zado-
stuje naj, da vse smatra češki narod kot najdražje svoje premoženje.

V prozi objavlja estetične in literarne studije. Povsod se kaže klasična popolnost oblike, čarobna lepota jezika, kar je vse dokaz njenega globokega duha in — rekel bi — naravne marljivosti. Svoje znanje poljskega in angleškega jezika je vporabila za prestave. Po njenem trudu je obogatelo češko slovstvo s prestavo nedosežnega eposa „Pan Tadeusz“ od Ad. Mickiewicza in „Childe - Harolda“ in lorda Byrona“.

Tudi za mladino je spisala veliko spisov prave vrednosti, v katerih se vidi redko izgojiteljevalno znanstvo. V vseh enakih spisih si slavna pisateljica prizadeva vsaditi v rahla srca mladine ljubezen do respice in do domovine.

Vso svojo skrb in trud pa je posvetila „Ženskim listom“, katerim je od njih obstanka leta 1875. urednica; v tem listu se prav za prav spoznava, kar zamore češka navdušena žena.

Radi vsega tega je Eliška ljubimka vsega češkega naroda brez izjeme. Njeno delovanje je venčano z nevenljivo laboriko nevmrljivosti. V hvalažnem spomenu vsega češkega naroda je z neizbrisljivimi črkami zapisano slavno ime: Eliška Krásnohorská.

Par odkritosrčnih besedij o — salonskem vedenji.

Bodi zamera na desni in na levi. — Kdor je sam razjarjen v trušču in vrišču, ta morda niti ne zapazi, ako ga premaga strast, a kdor od daleč in z mirno krvjo ogleduje, temu so očite neprilike in neprimernosti. In zato naj — ako morda tudi „brez upa zmage“ — prosim in svarim rojake, naj nikdar ne pozabljajo, da so v najkrutejšem boju, i v največjih stvarnih nasprotstvih — vendar lahko dostojni do svojega nasprotnika. — Izgovor, da se i drugod dogajajo neprimernosti, ne velja; se moram mar res i jaz pomazati, ako to store drugi? A poglejmo le nekoliko na naše politično življenje. Kaj so največji argumenti v pobijanje nasprotnika, — mar kaj drugega nego navadne poulične psovke! Ozrimo se na literarno polje. Kako hoče kritika dokazati neveljavnost kakega dela — nego z osebnimi napadi in sramotenji? — Jaz tu ne gledam ni na desno, ni na levo, jaz ne krivim niti klerikalcev, niti liberalcev, niti ne srednje stranke; jaz ne grajam niti idealistov, niti realistov, niti med obema lavirajočih piscev, — jaz se obračam do vseh z jednako prošnjo, opustite to grdo, nevredno razvado; bodite salonski, bodite dostojni v vsakem oziru!